

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

§. 12. Sanctum Augustinum contrà Augustinum poducunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

Augustinum amaris sermo nobis fastidium ingerat: Certissime autem, inquit, sanctus Spiritus, quem replevit, sanctificavit. Ceterum quatenus adversus originale peccatum hæc ipsa sanctificatio valuerit, sive pro isto, sive pro illo Propheta, vel si quis alius simili præventus gratia fuerit, NON TEMERE DIXERIM. Deinde sententiam Sancti Augustini considerans addit: *Attamen quis dicat Spiritu sancto repletum manere adhuc filium nihilominus iræ, & si mori in uero contigerit, cum hac plenitudine spiritus penas lucturum damnationis? Durum est; MINIME tamen AUSIM hinc QUIPPIAM MEA SENTENTIA DEFINIRE. Sed quicquid de hoc sit &c.* Vides, Annate, nihil eâ in re Bernardum definire unius, ut iure quidem arbitror, Augustini, quem habebat, ut dicis, dum hæc scriberet, presentem, auctoritate remoratum? Dura illi Augustini sententia visa est: at durius falsus est ab Augustino discedere: *Minime tamen, inquit, ausim hinc quippiam meâ sententiâ definire.* Hocine est Annate, ut peccaris, diuelli ab Augustino? hoc putare nullum aliquando validissimi hereticorum mallei incertum ictum? Imò hoc est, Lectoribus fucum facere, ac Bernardo nimium injuriosum esse, dum illum ea recitantem inducis de Augustino, quæ ne cogitavit quidem. Illa itaque est Mellissui sententia Epist. 174. ad Canonicos Lugdunenses.

Sed aliud quid Annatus garrit, contenditque, Bernardum diversa, imò aduersa sapere vel eo ipso in loco ab Augustino recedendo, ubi se cum Augustino aut errare, aut sapere proficitur, nempe Epist. 77. ad Hugonem. De Annati verba: *Ut omittam, quod relatâ illâ sententiâ, qua sensit Augustinus, internam cordis conversionem ad Deum externam baptismi susceptionem posse supplere, vir minime iactabundus, negare audeat fuisse uspiam ab eo retractatam, quamvis retractasset exemplum, quod subiecerat, Sancti Latronis eâ ratione, quod incertum esset, an fuisset baptizatus.* Nescio quo consilio Annatus hic paralepsi utatur. Eja age, ediisere, cur ex Bernardo Augustinum acculare tibi in religionem venit? Ita est, Bernardus vir minime iactabundus Augustini sententiam, qua aserit internam cordis conversionem ad Deum baptismum posse supplere, negare audeat fuisse uspiam ab eo retractatam. Fortè hanc sententiam retractandam Augustino fuisse putas? Illam sententiam antè Sanctum Augustinum docuerat Sanctus Cyprianus, quem laudat Sanctus Doctor lib. 4. de Baptis. cap. 22. ubi de baptismo ait, si ex necessitate desit, posse supplere fidem, conversionemque cordis, quia, tunc impletur invisibiliter, cum mysterium baptismi non contemptus religionis, sed articulus necessitatis excludit. Sed & Sanctus Ambrosius hoc ipsum docuerat de Valentiano Imperatore, ut patet ex ejusdem oratione, in qua defuncti Valentiani laudes recitat. Utrumque verò Ambrosium nempe, & Augustinum sequitur Sanctus Bernardus illâ in Epist. 77. quorum testimonia laudat, scribens: *Ad his ergo duabus columnis, (Augustinum loquor, & Ambrosium) crede mihi, difficile avellor. Cum his, inquam, me aut errare, aut sapere fateor; credens & ipse, solâ fide hominem posse salvari cum desiderio percipiendi Sacramentum, si tamen pio adimplendo desiderio mors anticipans, seu alia quæcumque vis invincibilis obviaverit.* Audis, Bernardum virum minime iactabundum cum Augustino sapere, & credere, solâ fide hominem posse salvari cum desiderio percipiendi Sacramentum? Cur verò eam sententiam Augustini diceret, fuisse uspiam ab eo retractatam, in quam pedibus ivit? Sed & Apostolica Sedes eandem sententiam ob Augustini auctoritatem approbavit. Inno-

centius III. in literis ad Cremonensem Episcopum, quæ apud Gregorium IX. extant lib. 3. tit. 43. cap. 2. ita scribit: *Quem sine undâ baptismatis extremum diem clausisse significasti, quia in Sanctæ Matris Ecclesiæ fide, & Christi nomine perseveravit, ab originali peccato solutum, & celestis patriæ gaudia esse adeptum asserimus incunctanter. Lege super octavo libro Augustini de Civitate Dei, ubi inter cætera legitur: Baptismus invisibiliter ministratur, quem non contemptus religionis, sed terminus necessitatis excludit. Error tamen irrepit, nam verba illa leguntur non in lib. 8. de Civit. sed libro 4. de Baptismo, ut recitavimus, quæ etiam laudatus Bernardus ex eodem lib. 4. adduxit. Hinc Theologi baptismum fluminis, & Tridentina Synodus Sess. 6. cap. 4. baptismum in voto justificare discernunt. Quid igitur tibi in mentem venit, Annate, dum sententiam illam Sancti Doctoris ab Ecclesiâ approbatam quasi retractatione dignam recensuisti, quam etiam constanter idem tenuit post exortos Pelagianos ad finem usque vitæ? Legatur lib. 1. de Orig. animæ cap. 9. & 2. Retract. cap. 18. Qui plura eâ de re scire cupit, consulat Christianum Lupum auctorem satis notam in lib. de Atr. & contrit. cap. 8.*

An fortè irrides, quod de baptismo Sancti Latronis Augustinus insinuavit? Sanctus Doctor rem sibi certam, nempe conversionem cordis supplere vicem baptismi, non posse satis efficaciter illo exemplo demonstrari falsus est in lib. 2. Retract. cap. 18. affirmans à quibusdam non incredibiliter dici, latronem aquâ illâ, quæ de vulnere lateris ejus emicuit, tanquam sacratissimo baptismo fuisse perfusum: Lib. 1. laudato. Ceterum idem Pater non putavit, illum fuisse antè crucis fixationem baptizatum. Apertè ait ibidem: *Latro ille non antè crucem Domini sectator, sed in cruce confessor &c.* Tunc etiam fides ejus de ligno floruit, quando discipulorum marcuit. Illa verò de baptismo latronis adducit, quibus confutaret errorem Vincentii Victoris, qui exemplo latronis contendebat, pueros sine baptismo mortuos pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, ut patet ex lib. 3. de Orig. animæ ad Vincentium, ubi toto capite nono de baptismo latronis discurret. Quæ tamen ita adduxit, ut omnem errandi occasionem ex illius latronis exemplo rescicaret. Hinc lib. 1. cap. 9. cum varios modos recensisset, quibus latro ille vel dicebatur, vel dici poterat baptizatus, conclusit: *Verum hæc, ut solet, quisque accipiat, dum tamen de baptismo non prescribitur Salvatoris præcepto hujus latronis exemplo.* Et ipse Bernardus contentit, incertum esse, an latro fuerit baptizatus, dicens: *eo quod sanè incertum sit, utrumnam fuerit baptizatus.* Hinc Pater Lupus in Sanctorum Patrum lectione summâ cum laude versatus in Opusculo laudato de Contrit. & atr. cap. 9. ait: *Latronis baptismus esse incertum. Variat non solum Augustinus, sed Patres passim omnes.* Hæc quidem addidi, quia ex illâ Sancti Bernardi Epist. 77. ad Hugonem, quale Augustini dictum ab adversario per reticentiam reprehensionis expositum, jure notari possit, prorsus non video, sed nec eundem Annatum vidisse existimo.

§. XII.

Sanctum Augustinum contra Augustinum producunt.

Rem confecisse, ac totâ causâ Augustinum dejecisse sibi persuadent, faventibus suffragiis,

ut gloriantur; trium Summorum Pontificum, sex Cardinalium ex omnium numero eruditissimorum, & ferè sanctissimorum, tot deinde Antistitum, tot Doctorum omnium Scholarum, Ordinum, & Nationum: Annati sibi victoriam, ac triumphum canentis voces sunt cap. 4. pag. 887. Sed ut Augustino omnem prorsus evadendi aditum præcludant, ad ipsiusmet confessionem provocant, quippè qui tantorum testium omni exceptione majorum vocibus convictus integram ipsis litem sit concessurus. Audiatur Annatus cap. 5. pag. 888. qui ad eò victoriæ securus in arenam descendit, ut nullo pacto dubitet, vel ipsomet Augustino iudice postremâ veluti acie dimicare: *Quando, inquit, eâ conditione disputamus, ut stemus Augustini iudicio, inquirendum est hoc quoque, censuerit ne Augustinus placita omnia sua etiam illa, quæ dum Pelagianos insectatur, exposuit, amplectenda esse necessario?* In primis contendunt, statuisse Augustinum, tria tantum dogmata adversus Pelagianos juxta Catholicam fidem esse tenenda, quod Sadolerus Recentiores docens olim dixerat in Epistola ad Contarenum, uti §. 1. narravimus. Rursus plura Sancti Patris testimonia producant, quibus aiserit, nolle se eam Lectoribus legem imponere, ut omnibus abs se positâ assertionibus acquiescant, ablatâ omni prorsus contradicendi libertate. Unum dabo, nam idem reliquorum sensus est diversis tantum verbis expressus. In Epistola ad Fortunatianum scribit: *Neque enim quorumlibet disputationes, quamvis Catholicorum, & laudatorum hominum velut Scripturas Canonicas habere debemus, ut nobis non liceat, salvâ honorificentia, quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis improbare, atque respuere, si fortè invenimus, quod aliter senserint, quam veritas habet divino adiutorio, vel ab aliis intellectâ, vel à nobis. Talis ego sum in scriptis aliorum, tales volo esse intellectores meorum.* Ex quibus, aliive eandem in rem adductis exclamant: Licet ergo ex Augustino Augustini doctrinam aliorum scriptorum iudicio censendam exponere, licet & proprio, idque salvâ honorificentia. Neque ad eò perversum est hoc consilium, ut habere non possit adiutorem Deum: Loquitur Annatus pag. 897. Nil tamen novi hîc censors afferunt, sed Pelagianorum, ac Lutheranorum voces contra Augustinum integras repetunt. Pelagiani, cum ab Augustino Patrum testimoniis oppugnarentur, ex Augustini libris nullam sibi Patribus adherendi necessitatem esse insolenter respondebant. Audiatur Julianus lib. 4. Oper. Imp. cap. III. *Sed bene, quod nos onere talium Personarum levasti. Nam in libro, quem ad Timasium contra liberum arbitrium contulisti, cum Sanctus Pelagius venerabilium virorum tam Ambrosii, quam Cypriani recordatus fuisset, qui liberum arbitrium in libris suis commendaverant, respondisti, nullâ te gravari auctoritate talium, ita ut dices, eos processu vitæ melioris, si quid malè senserant, exiisse. Tua tibi ad hoc relata sint, ut excitare de solis nominibus erubescas invidiam.* At non veterum tantum hæreticorum, sed & recentium Dogmatistarum tritum hoc effugium esse ad Sanctorum Patrum, ac præcipuè Augustini auctoritatem eludendam, testatur eruditissimus vir Stapletonus Tomo 1. contr. 3. lib. 7. cap. 15. *Alii, inquit de Protestantibus, non plus eis, nempe Patribus, tribuendum esse arguunt, quam ipsimet Patres sibi tribui postulant, & hoc in loco varias Augustini sententias producunt, quibus ille suis scriptis non aliter fidem haberi postulat, quam quatenus ex Scripturâ Sacrà, vel ex evidenti ratione sententiam suam confirmaverit.* Additque, in verbis Sancti Au-

gustini ex lib. 11. contra Faustum cap. 5. in quo loco sibi plaudit Annatus pag. 897. eos *mirificè exultare.*

Doctissimus, idemque sanctissimus Pater cæteris virtutibus, quibus divino munere ad stuporem usque ornatus fuit, sociam modestiam adjunxit, neque tantum sibi unquam tribui voluit, quantum Pythagoræ à discipulis delatum fuit, ut illud esset ineluctabile argumentum *av'ris e'p'a.* Hoc unum Augustinus rogat totâ Epistola septimâ ad Marcellinum. Cæterum disputans contra Pelagianos passim capitalia dogmata tanquam Catholicas sententias defendere se proficitur. Ita lib. 5. contra Jul. cap. 12. quinquè de concupiscentiâ quaestiones agit, ubi ait: *In his quaestionibus Catholicâ veritatem antiquis traditâ, vestra impietas suffocatur.* In Epist. 107. ad Vitalem duodecim theses de gratiâ statuit, asserens easdem ad fidem rectam, & Catholicam pertinere. Idem de prædeterminatione docet lib. de Dono perf. cap. 23. in fine. Illud vel maxime iterum recolendum est, Sanctum Doctorem, cum in libris Retractionum plures sententias correxerit, nullam contra Pelagianos statutam, aut defensam thesim expunxisse, ut planum fiat, Augustinum censuisse omnia, & singula, quæ illis in libris docuerat, à vero non dissonare, sed novum laborem, atque exactiorem diligentiam Augustinus fortè Recentioribus reliquit, qui iterum severiori iudicio eadem Hipponensis scripta, ut ait Annatus pag. 897. *inspirante Deo examinata* errores continere demonstrarent.

Cum olim Semipelagiani Augustinum erroris arguerent in iis libris, quos contra Pelagianos procurrerat, modestissimi vir ingenii respondit in fine lib. de Dono perf. *Qui verò errare me existimant, etiam, atque etiam diligenter, quæ sunt dicta considerent, ne fortassis ipsi errent.* Ibidem verò cap. 21. ait: *Quamvis neminem velim sic amplecti omnia mea, ut me sequatur, nisi in iis, in quibus me non errare perspexerit. Nam propterea nunc facio libros, in quibus Opuscula mea retractanda suscepi, ut nec me ipsum in omnibus me secutum fuisse demonstrarem &c.* Quæ quidem attentioni mentis acie considerans Magnus ille Annalium Ecclesiasticorum scriptor Cardinalis Baronius Tomo 5. ad annum 426. pag. 498. hæc in Augustini commendationem scripsit, quæ licet super iis recitata sint, libeat hîc quoque repetere: *Hæc ipse, ait, dignâ quidem Sancti Augustini modestiâ, animique ejus admirabili cum submissione reverentiâ, ut planè nisi aliudè, ex his saltem intelligere valeas, afflatum ipsum divino spiritu illa scripsisse, cum non supra quempiam alium, quam super humilem, quierum, & trementem sermonem Dei divinum affore Numen, Deus per Prophetam fuerit contestatus: Sicut & Jacobus docuit ubi ait: quæ desursum est sapientia primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suavis, bonis consentiens.* Hæc ille. Et tamen eò prorupit Annatus, ut affirmare non extimuerit cap. 5. pag. 897. impugnatorem Augustini *habiturum adiutorem Deum!* Et hic inter Sancti Doctores defensores numerari vult, Augustinum à Baianis vindicando? Non est hoc, Annate, Augustini causam tueri, sed prodere.

Verum licet præ animi modestiâ ad eò humiliter de se Augustinus sensit, Catholicæ tamen Ecclesiæ iudicio ejus de divinâ gratiâ doctrina ita approbata est, ut vel ipsi Recentiores, qui post Annatum contra Jansenium scripsere, rei evidentiâ coacti hanc Augustinianæ auctoritati, non dicam laudem, non testimonium, sed confessionem cum Decampio dederint: *Concliorum sanctiones, & Romanorum Pontificum*

edita,

edicta, quibus Pelagiana hæresis jugulata occubuit, ex Sancti Augustini libris petita sunt, Sancti Augustini doctrinam continent, Sancti Augustini verbis exprimentur. Fuit Augustinus quodammodo Ecclesiæ prætor, cum Romanis Pontificibus, & Conciliis ore præerit, quod de superbissimâ hæresi judicavit. Fuit lingua Ecclesiæ, cum ejus verbis decreta concepta sunt, & quæ prius fuerant Augustini voces, Spiritus sancti oracula esse ceperunt. Fuit ille Conciliorum Dux, atque ingenium, cum iis rationes, & argumenta subministravit, quibus Pelagium, ejusque complices fregerunt: Lib. 3. Hæret. Janf. disp. 1. cap. 6. Video, Annatum spifsum hinc pulverem excitare, quo tantam Romanæ Ecclesiæ lucem Augustinum quaquaversum irradiantem obducatur. Quas enim ille nebulas cogit toto capite sexto, quibus delatas à Romanis Præsulibus Augustino laudes offuscet? Illius tamen vanos conatus insequenti capite reprimemus, ubi Sancti Doctoris auctoritatem Apostolicæ Sedis sententiâ toties munitam ab hujus Sancti Patris Vindicatoris, uti se jactat, objectionibus, pravisque interpretationibus asseremus.

Attamen etiam si nullus pro Augustino veterum Patrum staret, ac Vaticana oracula silerent prorsus omnia, non adeo deplorata censenda esset Augustini causa, ut Annato eidem adversante, nullum faventem Judicem fortiri in Orbe posset, præsertim cum manifestum sit, plura ipsum testimonia falsasse, alia prorsus finxisse, quosdam in testes adduxisse, vel Semipelagiano errore infectos, vel Grammaticos imperitos, vel novos ex Juris consultis Theologos, vel impudentes, minusque consulto locutos, atque Augustinensium librorum prorsus infcios. At eum Sancti Augustini doctrinam tot Romanorum Præfulum laudibus, tot Conciliorum decretis, tot omnium veteris Ecclesiæ Patrum encomiis ornata, munita, ac defensa sit, quis nuper eandem in judicium à Recentioribus vocatam damnari vel minimâ ex parte posse suspicetur? Ab Augustino enim stat antiquitas, à Recentioribus novitas, illinc sanctitas, hinc audacia; illinc antiqui Patres, hinc novi scriptores; illinc tot sæculorum consensus, hinc nostræ ætatis scholasticorum minima portio. Quæ sanè cum attentius considero, illud subindè mecum reputo, nescire me, an laudem, vel odium potiùs apud probos hoc opere mihi met conciliarim, contraxerimve. Profectò arbitror, non defuturos, qui me inanem operam posuisse dicent, Augustinum in judicio contra Recentiorum accusationes defendendo, quasi horum temeritas vel initio causæ non statim intelligatur, qui contra summum Ecclesiæ Magistrum conductis testibus coram Orthodoxo Orbe dimicare audent. Sed veniam precor, si quicquam à Recentiorum testibus Augustino timere mali visus sum; ejus enim causam defendendam suscepi, ne apud imperitos, nimiumque credulos tantorum testimoniâ nomina, quæ adversarii longo ordine contra Augustinum producere gloriabantur, vel fidem invenirent, vel suspensionem saltè ingererent.

CAPUT VI.

Elogia à Summis Pontificibus Augustiniana doctrinæ contra Pelagianos delata à sinistris Recentiorum interpretationibus vindicantur.

SANÈ non levem invidiam redolet Recentiorum factum, de quo hoc loco sermonem instituimus. Romani Præsules Sancti Augustini de divinâ gratiâ

doctrinam miris præconiis consecrarunt. Undè tanta eidem ab omnibus per tot retrò sæcula veneratio impensa est, ut post eorundem Pontificum voces Orthodoxi unum Augustinum inaudiverint, imò Augustini dogmata in Pontificum decreta, ac Synodorum canones transferint, quod in Historiâ Pelagianâ demonstravimus. Hæc quidem Recentiorum animum altiùs pupugere; quare delata Augustinianæ doctrinæ à Romanis Præsulibus elogia falsis interpretationibus partim decurtare, partim eludere audacter quidem, sed non æquè feliciter conati sunt.

Primus inter Pontifices, qui Sanctum Augustinum commendarunt, Innocentius producit, qui cum ab Augustino literas accepisset, à quatuor aliis collegis subscriptas, quibus Pelagii errores eidem significabantur, respondit Epistolâ 96. inter Augustinianas: *Quod earum tenor, omnisque contextio est in consideratione quotidianæ gratiæ Dei, & in eorum correctione, qui contra sentiunt, integrâ ratione consistit, ut & illis omnem tollere possit errorem, & idoneum dato cuiusvis nostræ legis exemplo, quem sequi debeat dignum possit præbere Doctorem.* Legantur, quæ diximus lib. 1. Hist. Pel. cap. 11. Recentiores haud universam Sancti Augustini doctrinam contra Pelagianos ab Innocentio approbatam fuisse contendunt, sed quâ parte tantum decernat contra duos Pelagii errores, quos ibi Pontifex damnat. Do verba Moraines disp. 12. Ant. Janf. num. 49. *Ex hac autem approbatione hujusmodi literarum de uno, aut altero tantum errore loquentium, inferre velle, totam Divi Augustini doctrinam de gratiâ fuisse specialiter ab Innocentio approbatam, est malitiosè simplicibus illudere, & eruditorum patientiâ intolerabiliter abuti.* Quod verò Sanctus Augustinus, quò meliùs Pelagianæ hæresis faciem Innocentio suis coloribus pictam ostenderet, ejusdem Hæresiarchæ librum in laudem naturæ emissum, atque adversarium abs se de naturâ, & gratiâ compositum volumen miserat, addit ibidem: *Respondens Innocentius sequenti Epistolâ 96. nullam facit mentionem aliorum errorum Pelagii, neque libri de naturâ, & gratiâ Divi Augustini, sed tantum laudat præcedentem Epistolam ab illis ad se scriptam.* Duos verò errores ibidem tantum damnatos esse ait, nempe non dari peccatum originis, neque Dei gratiam esse necessariam ad rectè, pièque vivendum.

Quid de libro Pelagii Sanctus Innocentius decernat, audiamus: *Librum sanè, inquit, qui ejus esse diceretur, nobis à vestrà charitate transmissum evolvimus, in quo multa blasphemias, nihil, quod placeret, nihil, quod non penitus displiceret, à quovis damnandum, atque calcandum, cui similia, nisi qui ista scripserat, nemo alter in mentem reciperet, atque sentiret.* Itane nihil Pelagiani libri Innocentio placere, nihil in eo scribi, quod non displiceat, est unius tantum, aut alterius erroris condemnari, an potiùs plenum erroribus judicari? Unam interim particulam disjunctivam corrigas, Moraine; dixisti enim Innocentii literas de uno, aut altero errore loqui, reponas conjunctionem, de uno, et altero illam periodum reddens, ne quis ergà te malevolentior dubitasse te dicat, duo-ne, an unus tantum Pelagii error illis in literis proscribatur. Sed ad Augustinum meum redeo. Hic Pelagii librum ad Innocentium mittens cum ejusdem consultatione alterius loca Pelagii signarat, ubi hic non rectè de divinâ gratiâ sentiebat, quæ displicuisse Innocentio, cui nihil illius libelli placuit, quis dubitet? Librum verò Augustini approbatum, ac laudatum fuisse, & quidem de lege reos finè gratiâ homines faciente disputantem, quæ falsa, atque ob furorem contra